

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna pet.t-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 63.

V Ljubljani, v sredo 18. marca 1891.

Letnik XIX.

Narodnostna borba na Ogrskem.

Nedavno je ravnatelj ogrskega statističnega urada, Keleti, prav emfatično proslavljal v javni seji magjarske akademije znanosti in umetnosti rezultate najnovejšega popisa, kajti po njem je število magjarskega naroda prekoračilo polovično večino vsega ostalega prebivalstva na Ogrskem. To je bil za navdušenega Magjara tudi povod, da je proglasil Ogrsko kot pravo magjarsko državo. Kdor se je pa količkaj bavil s statistiko, zna dobro, da trditev omenjenega magjarskega učenjaka ne more veljati za verodostojno, kajti ravno Magjari se od vseh avstrijskih narodov najmanje množé. In če prispedobimo zadnji popis od leta 1880., pri katerem se je naštel vseh Magjarov 6.165.000, a vsega prebivalstva na Ogrskem 15.122.514, s popisom zadnjim, po katerem ima Ogrska 17.335.929 prebivalcev, tedaj več 2.113.415 duš, moremo še manje verjeti, da bi se bilo v resnici naštelo čez 8 milijonov pristnih Magjarov, kajti po tem takem bi se bili sami Magjari pomnožili, vsi ostali narodi pa bi bili v številu nazadovali, kar se pa gotovo ne more trditi niti o Slovaci, niti o Rumunih. Kako so pa Magjari prišli do omenjenega števila, znano more biti vsakemu, kdor je motril natanko popis v zemljah z mešanim prebivalstvom. Storit se je moralo, pač kakor je bila želja in volja višjih, samo da se zadovolji skrajnemu narodnemu šovinizmu. Posebno med Slovaki je bila žetev obilna, kajti to pleme slovansko se v novjšem času kar potaplja v magjarskem morju. Da se je na Slovaškem naštel največ nepristnih Magjarov, je najbolj verjetno, ker med Nemci in Rumuni se to že težje dogaja, oni se znajo bolje braniti, nego zapuščeni naši severni bratje. Naj pa že po temu kakor hoče, Magjari so

hoteli s tem popisom doseči neki vspeh, s katerim bi radi zaslepili oči ostalemu svetu, ki pa v kljub temu vendar le ne veruje v podatke magjarske statistične komisije. Nemški in pa tudi rumunski časopisi razjašnjujejo ostalemu svetu vse take zaslepile proizvode magjarskega šovinizma, samo Slovani na vse to molčé, kakor da jih na Ogrskem ne bi bilo. In to njim mnogo škodi, pa bo še slabše, če se bode tudi v prihodnje tako molčalo. Če Slovaci sami ne morejo odkriti perečih svojih ran doma na Ogrskem, naj jih v tem pogledu podpirajo njihovi bratje Čehi, ki imajo razvito časopisje, seveda bi morali biti najpoprej doma složni ter gledati vsi le na to, da se neprijatelji slovanstva odbijajo, kolikor je mogoče. Še huje nego s Slovaci pa je v novjšem času z ogrskimi Srbi, ki so vsled medsebojne domače borbe tako oslabei, da niso pri zadnji volitvi v ogrski sabor v Novem Sadu, kjer je njihovo središče, niti svojega kandidata postavili, nego mirno gledali, kako jim Magjar tla izpodbija. Kako vse drugače je to bilo pred nekimi leti, ko je še zdaj bolni Miletić z dr. Politom in drugimi domoljubi odločno branil pravice svojega naroda. To so žalostne posledice domačih borb, katerim naj se vsak narod, če je le mogoče, izogiblje. Najbolje se držé naproti Magjarom ogrski Rumuni. Molčali so sicer tudi oni jako dolgo ter mislili, da bodo s svojo pasivno politiko svojemu narodu več koristili, nego z aktivnim delovanjem. Ali najnovejši napad od strani zakonodavnega zastopstva po glasovitem zakonu o detiških na rumunsko narodnost spodbudil je rumunske domoljube, da so se vzdignili odločno zoper takšno ravnanje nasproti rumunskemu narodu. Vse, kar je odličnega, na čelu duhovščina, protestiralo je na mnogobrojnih skupščinah proti omenjenemu zakonu ter se odločno izjavilo, da se rumunski narod

ne dá pomagjari. Zdaj bi bil čas, da vstanejo tudi Slovaci in Srbi ter z Rumuni vkup branijo svoje pravice. Le na tak način bi bilo upanje, da se omenjeni zakon ne oživotvori. Magjarsko - židovski časopisi se sicer rogajo temu odporu od strani Rumunov ter pišejo, da vse te shode prirejuje le prosti svet rumunski. Ali ravno to je najbolji dokaz, da narod sam v slogi z odličnimi stališči brani svojo narodnost. Rumuni so vztrajen narod, pa se nadejamo, da bodo s to svojo odločnostjo slednjic tudi zmagali, ali Slovani bi se morali z njimi zediniti, da bode vspeh tem sijajnejši. Potem gotovo ne bode mogel ravnatelj ogrskega statističnega urada pri bodočem popisu zopet trditi, da se le magjarski živelj množi in da ima le on pravico vladati, češ, da ima nadpolovično večino med prebivalstvom ogrskim. —a.

Dolenjski železnici.

(Deželnega odbora kranjskega protiugovor na peticijo notranjskih občin.)

(Dalje.)

Toda peticija sega dalje in izreka sumnje, ki jih ni moči mirno trpeti. Tako pravi mej drugim: „Graditi je lahko drago in graditi je lahko po ceni, kakor se hoče; zlasti je lahko zaiti v prvo napako, kadar se ne gradi s svojim, ampak s tujim denarjem.“

Pa tudi državni obrat je v izpodtiko prosilcem, ki vprašujejo: „Kakšen vpliv si je pridržala dežela, ki naj največ žrtvuje na obrat železnic?“

Gledé tega je jedino to stališče mogoče. O državni upravi ni nikakor misliti, da „zastopa tuje koristi“, kakor oponaša peticija. Ne gledé na to,

LISTEK.

Kandidat.

Črtica iz polpreteklega časa. Spisal —t—.

„Tukaj-le okrog cerkve jo morava zaviti, da naju vidi župnik. On naju gotovo povabi na kosilo, ako naju le vidi.“ Tako govoril je gosposko oblečen, dobro rejen pešec, kojemu pa se je videlo, da ni vaje hoje, svojemu tovarišu, ki je bil sicer tudi gosposko oblečen, a njegova obleka bila je ponošena in poznalo se jej je, da je premenila prvotnega svojega lastnika. Šla pa sta mimo hribovske župne cerkve, daleč od mesta. „Le malo bolj počasi hodiva, da naju bolj gotovo zagleda.“

Komaj je izgovoril te besede, že zagledata naša potnika duhovnika, ki je šel proti cerkvi.

„Dobro jutro, gospod sodnik!“ kriči jima naproti. „Kam pa?“

„Tam-le za hribom imam neko cenitev. Sedaj v tem snegu moram hoditi gori. Ko bi bil vedel, da je taka pot, bi ne bil šel.“

„Gospod sodnik, prosim Vas, vstopite malo k meni.“

„Ne morem, mudi se mi. Prav rad bi, pa res ne morem.“

„Pa vsaj potem pridite, ko bote svoje delo končali, malo juhe ne bo škodovalo.“

„Ako že ne odnehate, naj bo“, pravi sodnik. „Sicer nesem nameraval dolgo tu stati, pa Vaše prevelike prijaznosti odbiti tudi ne morem.“

In odšel je s svojim tovarišem, pisarjem. Župnik pa je hitel pravit v kuhinjo, da ima goste.

* * *

Gosta sta kmalu prišla.

„Komu ste pa cenili?“

„Necemu Rožancu. Mislim sem, da ima več. Bajta ni vredna niti 200 gld.“

„Kdo pa goni?“

„Odvetnik E. Prej ga je zastopal, in ker mu ni mogel plačati, vknjižil se je in sedaj žene do konca za ubogih 20 gld.“

„Revež, smili se mi.“

„Meni pa nič, zakaj se pa toži in nam dela sitnosti in delo. Komisija je pa le.“

Župnik se malo namuzne, a ne reče ničesar. Mej tem pa je prišla juha na mizo.

„Pot je dolga“, pravi sodnik, „prav potreben sem ga“, in krepko ga potegne.

„Vino pa imate, vino!“

Tudi pisarju gre v slast. Že sicer zgovorni sodnik je danes še bolj, župnik pozabi neprijetni vtis, koji je napravila nanj sodnikova opazka o komisiji.

„Gospod župnik, letos imamo volitve. Koga bomo?“

„Meni dosedanji poslanec ugaja. Res ni popoln, pa dober je le.“

„Meni pa ne ugaja. Odločnosti ni, prave odločnosti.“

Župniku se razsveti v glavi. „E, gospod sodnik, pa vi kandidujte“, pravi s smehljajem, „zgovorni ste, dober jurist...“

„Gospod župnik, vi se šalite. Sicer pa, zakaj bi jaz ne bil sposoben? Pritrditi mi mora vsak, da sem govornik, narodnjak sem tudi, saj sem celó na „Pravnik“ naročen, v Mohorjevo družbo sem tudi vpisan. Še na „Zvon“ bi se bil letos naročil, pa mi je moja Malči rekla, da ne mara slovenskih knjig, sem pa raje naročil „das Buch für alle“. Vidite, kdor je ud Mohorjeve družbe, je gotovo tudi dober katolik. No, pa jaz ne mislim na to. Druzih je dovolj, dober bi pa jaz le bil, zakaj ne?“

Preživa domišljija mu že nekoliko jezik zabletava. Župnik pa reče:

„Gospod sodnik, brez zamere, Vi ste prav kakor nalašč. Dober govornik, izboren jurist, premladi tudi neste, skušnje imate dovolj.“

„To pa to“, vsklikne sodnik, katerega je bilo preskočilo že nekaj tovarišev. „Jaz bom pravosodnemu ministru že zasolil.“ V svojih mislih je že stal v zbornici in mlatil ministra, ki ga noče imenovati. Pozno je že bilo, ko ga vzbudi črna kava iz prežive domišljije, govoriti že ni mogel.

„En liter ga bota še“, pravi župnik.

„Se še, le dajmo ga“, godrnja sodnik. In velik trud je imel župnik, ko je pomagal pisarju spravljati ga do gostilne, kjer sta bila pustila zjutraj sani. Tema je že bila, ljudje torej neso videli cenilne komisije, ko se je vračala domov.

* * *

da je država prevzela za 2 $\frac{1}{2}$ milijona glavinskih delnic ter vsled tega postala glavna delničarica dolenskih železnic, mora jej biti prav živo do tega, da se dežela kranjska ne oškoduje in ne oslabi z negospodarsko gradnjo in s potratnim obratom železnic, zajamčenih z deželniimi novci. Deželni odbor izjavlja brez pomisleka, da sta mu, ne gledé na bodoče praviloma urejeno zastopstvo dežele pri vodstvu dolenskih železnic, posebno člen VI. zakona z dne 6. junija 1890. leta, drž. zak. št. 118, kateri zagotavlja deželi jako velik vpliv na gradnjo, in član VII., ki prisoja državi obrat, veliko vredna poroka za solidarnost podjetja in za to, da se bodo čuvala tako zelo zavzete deželne koristi.

Jednako piškavi so dokazi zoper dohodnost dolenskih železnic. Gori navedeni državni zakon, ter tudi državni načrt, ki ga je ukrenil slavni deželni zbor, držita se številke, ki se je v računu dohodnosti postavila na podlagi natančnih pozvedeb kot dozdeven čist dohodek, in kateri se je, — kar je dobro pomniti, — brez dohodkov od prometa s premogom, z gradivom, z rudami itd., — cenil na 275.000 glđ. vsako leto.

Občinam-prosilkam pa se zdi prav, znižati čisti dohodek, in sicer s takozvanim zasebnim premogom in vsem drugim prometom vred, na malo vsoto 18.650 glđ. Ako bi ta uprav velikanski razložek le nekoliko bil utemeljen, ne bilo bi seveda nikakor odobriti sklenenega deželnega poročstva, pa tudi dolenska železnica, ki so jo nad petindvajset let tako zahtevali, bila bi do cela pokopana.

Ali kako umetno je peticija zavila vso stvar, da je ničevost svojega dokazovanja prikrila vsaj manj večjemu občinstvu, ki mu niso toliko znane razmere dolenske. Že nad merilom za proračun osebnega prometa se izpodtika ter navaja vse mogoče in nemogoče reči, da bi dokazala, da se je „od osebnega prometa po dolenskih železnicah nadejati najskromnejših dohodkov“.

Izbirčna pač ni peticija v dokazilih svojih. Le jeden vzgled! Železnični odsek kranjskega deželnega zbora primerja v svojem poročilu osobni promet po istrskih progah, da bi iz dotičnih števil o njih dohodkih dokazal, da se je nadejati po 700 glđ. dohodka od kilometra pri dolenskih železnicah. Primera z istrsko železnico, ki je n. pr. leta 1884 imela od osebnega prometa na kilometer 737.47 glđ. dohodka, gotovo ni vzgledna, vendar jo pobija peticija, češ, „istrska železnica je glavna železnica in ima zatorej velik prevozni promet“.

Pomniti je, da se je železnični odsek pri svoji primeri nalašč oziral samo na opravilna leta do 1887. leta, ker se je tedaj prometu izročila proga Hrpelje-Trst, ki jo je seveda treba meriti z drugim merilom, na katero so tudi dohodki istrske proge vplivali jako ugodno.

O takih nazorih se pač ni čuditi, da peticija tudi z drugimi statističnimi podatki ravna lahkomišlno. Tako našteva prebivalstva po tistih okrajih, ki bodo zalagali dolenski železnici, prav natančno 126.515 ljudi, pa poudarja celo, da so zelo liberalno računili. Poročilo železniškega odseka jih ceni na 200.000 duš.

Ta razložek pa je lahko razvideti. V peticiji je namreč ves primeroma imoviti sodni okraj mokronoški, ki vsekakor spada k dolenski železnici in šteje 14.457 prebivalcev, kar izpuščen; ravno tako sodni okraj kostanjeviški (11.652 prebivalcev), dasi bode najbrže večina ondotnih ljudi vozila se po dolenski progi; dalje se kar nič ne omenja deželno stolno mesto ljubljansko, kakor da bi Ljubljančanje ne hoteli prav nič občevati z dolensko stranjo, ki jim je tako važna preskrbovalka z živim; in slednjič se peticija ni mogla odločiti niti tistih občin v velikem sodnem okraju ljubljanske okolice, koder pojde dolenska železnica, privzeti k nje naročilnemu okolišču, kakor n. pr. občina grosupeljska (1743 duš) ni prav nič vzeta v poštev, dasi leži tik obeh nameranih prog. S takim statističnim načinom je seveda lahko dokazati marsikaj, ali rezultati njegovi, ako se s premislekom preudarijo, so ravno tako malo trdni, kakor iz njih navedene posledice. (Konec sledi)

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. marca.

Notranje dežele.

Položaj. Pogajanja ministerskega predsednika z vodjami raznih strank v državnem zboru neso privela do nobenega pozitivnega rezultata. Pokazalo se pa jasno, da vlada ne misli hoditi po drni in strni z levičarji. Plener in Chlumecki sta zahtevala, da se sestavi nova večina iz levičarjev, Coroninijeva kluba in Poljakov, katerim bi se semtertja lahko pridružili tudi češki veleposestniki in jeden del nemških konservativcev. Grof Taaffe pa s tem ni bil zadovoljen. Vlada bode baje sedaj čakala, da se začne novi državni zbor, da bode videla pri adresni debati, kako se razverste stranke. Levičarji se že bojé, da nov državni zbor utegne vsprejeti kako adresu, ki bi nikakor ne ugajala levičarskim načelom, posebno ker bi utegnili Mladočehi glasovati z desničarji.

Mladočehi in Poljaki. Najhujši proti Mladočehom pišejo poljski listi brez razločka politične barve. „Czas“ pravi o njih, da so nevarni sebi in svojemu narodu. „Przegled“ pa piše, da nobena stranka z njimi vkupe hoditi ne more v državnem zboru. Tudi v delegacijah se Mladočehom ne sme dati nobeden vpliv; grof Kalnoky mora skrbeti, da se v interesu države zabrani vsak vpliv Mladočehov na vnanjo politiko. Ta list se nadeja, da Nemci in veleposestniki pri volitvah delegatov sklenejo kompromis, da Mladočehi ne pridejo v delegacijo. Poljaki, kakor se kaže, za nobeno ceno nočejo zveze z Mladočehi.

Mladočehi. Dr. Herold je bil na Dunaji in si prizadeval, da bi napravil mej vlado in mlado-

češko stranko kako zvezo, pa se mu ni posrečilo. Povsod so mu dali razumeti, da se z Mladočehi ne marajo pogajati. Zaradi tega je pa mej Mladočehi zavladala velika obupnost, in mladočeški listi so začeli dobrikati se plemstvu, da bi je dobili na svojo stran, češ, plemenitniki bodo že pridobili jim na Dunaji zaupanje. Pa tudi tu Mladočehi ne bodo imeli vspeha, kajti češko plemstvo ni pozabilo, kako je o njem govoril dr. Grégr v deželnem zboru. Mladočehi bi bili morali vse drugače postopati, če so hoteli si pridobiti kakih zaveznikov. Z brezozirnim napadanjem so vse stranke odvrnili od sebe.

Zjednjena desnica. „Tiroler Stimmen“ se odločno izrekajo proti osnovi katoliškega centra, ker bi taka stranka bila brez vpliva. Dobro bi pa bilo, da se osnuje jeden večji klub, v kateri naj bi vstopili konservativni poslanci vseh dežel. Tak klub bi štel kacic 80 članov. Za načelnika temu klubu tirolski list ne priporoča grofa Hohenwarta, ker bi zaradi njega nekateri ne hoteli v klub vstopiti. Bolje bi bilo, če na čelo temu klubu stopi kak češki kavaler. Mej češkimi plemenitaši dobi se dosti jako dobrih katolikov. Pred vsem bode treba gledati, da levica ne dobi prevelicega vpliva, ko se je z zmago Mladočehov razbil prejšnji obroč državnozborna desnica. Da nemški liberalci preveč mogočni ne postanejo, ne dá se drugače preprečiti, kakor da se bolj zjedinijo vsi konservativni elementi na desnici in skušajo Poljake pridobiti za-se.

Vnanje države.

Mutkurov. Bivši bolgarski vojni minister je nanagloma v vozu umrl, ko se je v Napolji peljal z ženo iz gledališča. Pokojnik je baš nameraval povrniti se v Bolgarijo. V Bolgariji je smrt generala Mutkurova vzbudila veliko žalost. Knez, princezinja Klementina in častniki izrekli so brzoglavno vdovi svoje sožalovanje. Diplomati in bolgarski veljaki so Stambulovu izrekli svojo sožalovanje zaradi nenadne smrti njegovega svaka. Pokojnik je bil še jako mlad, kakor so vsi bolgarski častniki. Svet se je z njim še le bolj seznanil, ko se je postavil na čelo proti revoluciji za kneza Battenberžana. Pozneje je bil regent, vojni minister in zvest sodelavec Štefana Stambulova. V vojski je bil zopet uvel disciplino, ki je bila poprej jako slaba, kakor se je pokazalo ob zaroti proti knezu Aleksandru. S svojim delovanjem zagotovil si je ime v bolgarski zgodovini. Imel je seveda tudi mnogo nasprotnikov, najbolj ga je sovražila ruska stranka, ker je s svojo odločnostjo zaprečil vsake protivladne agitacije mej vojaki.

Nemška vojaška literatura. Zadnja leta se je v Nemčiji jako slabo razvijalo vojaško slovstvo. Temu je krivo to, da so se aktivnemu častniku delale prevelike ovire pri izdaji del. Častnik, ki se je bavil s pisateljevanjem, gotovo se je zameril svojim predstojnikom in je potem imel v službi prestatu mnogo neprijetnosti. Sedaj se bode pa morda na bolje obrnila ta stvar, kajti cesar je izrekel željo, da bi se bolj gojilo vojaško slovstvo.

Brazilijski. Več senatorjev, poslancev, žurnalistov in častnikov je imelo shod in sklenilo, protestovati v posebnem manifestu proti politiki sedanje vlade. Kakor se kaže, je v Brazilijski že mnogo nezadovoljnih in bode vlada morala vedno dobro paziti, da vzdrži red. Posebno je nevarno za vlado, ker se častniki vtikajo v politiko. Kakor je general Fonseca odslovil s silo cesarja, ravno tako utegne

Drugi dan bila je nedelja. Sodnik je v pisarni. Pot v K. in nazaj, skupaj 72 km. à 22 kr. 15 glđ. 12 kr., dnevna 3 glđ. 50 kr., 2 cenilca à 1 glđ. 50 kr. 3 glđ., pisar 1 glđ., zapisnik, papir in kolek 38 kr. Skupaj 23 glđ.

Troški civilne komisije odmerijo se s 23 glđ. Cenilni zapisnik, kateri smejo stranke prepisati, se hrani.

To je bilo sodnikovo delo tistega dne in izplačal si je onih 23 glđ.

Po kosilu gre v čitalnico. Čmeren je malo, dokler ga črna kava malo ne okrepča.

„Pili smo ga pa včeraj“, dopoveduje celi družbi uradnikov. „Mož je bil pijan ko muha, hotel me je spremljati v gostilno, pa me ni mogel, noge ga neso držale.“

Pristav se zlobno nasmeje in migne notarju, češ, saj ne govori resnice.

„Kako vino pa ima?“ pravi ta.

„Pije se že, posebnega pa ni.“

V tem trenutku vstopi glavar, ki niti ne utegne ponižnim pozdravom zbranih uradnikov odzdraviti. „Gospoda, državni zbor je razpuščen. Volitve so razpisane. Še pet tednov in imamo jih“, vpije in glas se lomi ob njegovih nosnicah.

„Kaj, državni zbor razpuščen, saj še ni čas“, pravi presenečeni sodnik razburjen.

„Ravno sem dobil služben brzojav“, dé malo užaljeni glavar.

„Danes ne igram, glava me boli“, pravi sodnik in plačavši odiše.

„Gospoda“, zakrohota se pristav, „koliko stavimo, naš sodnik bo kandidoval.“

„Pojte, pojte, kdo ga bo pa volil“, pravi davkar.

„Okrog duhovščine silno lazi in v zadnjem času se tudi gospodu županu dobrika...“

„Kandiduje naj le, poslanec bo pa, kader bode krave volile poslance“, odreže se župan in déne „Fliegende“ iz rok. „Začnimo.“ In vsedli so se za okrogle, zelene mizice.

„Tarok!“ zavpije glavar.

„Preference!“ župan.

Sodnik pa je šel naglo domov ter pisal prelepo pismo.

Prečastiti gospod župnik!

Mili prijatelj!

Najprej Vas še enkrat zahvaljujem, ker ste mi včeraj tako izvrstno in ljubeznjivo postregli.

Presenetljiva novica! Drjavni zbor je nenadoma razpuščen, nove volitve začetkom marta. Dovoljujem si torej spominjati Vas včerajšnjega razgovora in Vaše obljube. Moj program je kratek in jasen: Jaz sem katolik in narodnjak. To zadostuje, če bi ne, še lahko kaj pridenem. Prosim Vas, da me priporočate i Svojim prečastitim gospodom tovarišem. Volilnega shoda, upam, ne bo treba. Ako bi me gospodje hoteli bolj natanko spoznati, raji bi hodil okrog posameznih gospodov duhovnikov in se z njimi pogovoril, kakor z Vami včeraj.

Prosim Vas najuljudneje Vaše vplivne pomoči ter beležim

najodličnejšim spoštovanjem

Vam udani sluga

Dr. Žolna,

okr. sodnik in kandidat

za drž. zbor.

Ko pa ni tri dni nikacega odgovora, vsede se nepotrpežljivi dr. Žolna še enkrat ter napiše župniku drugo, ako mogoče, še ljubeznjivejše pismo. Kmalu pride odgovor.

Gospod sodnik!

Mislil sem, da poznate malo šale. Ker sem se motil, vidim, da moram z Vami govoriti odkrito. Ponujal sem Vam zadnjič kandidacijo, ker vé m, da bi Vam bilo ljubše sedeti na Dunaji, kakor pa delati v sedanjej pisarni.

Pri meni človek, ki je naročen na „Pravnik“ in uraduje v našem jeziku, ker mora, še ni narodnjak, in kdor je radi lepšega ud Mohorjeve družbe, v cerkev pa hodi samo k cesarskim mašam, pa še takrat prepozno, ni katolik.

Zdelo se mi je potrebno, pisati Vam toliko v pojasnilo svojega stališča. Obetal Vam svoja pomoči nesem nikdar.

Da ste mi zdravi!

Vam udani

Ivan H.,

župnik.

Sodniku je upalo veselje do kandidature.

kdo drugi pa njega. Da ni reda v deželi, če častniki preveč politikujejo, o tem nas je že dovolj počula zgodovina srednje- in južnoameriških republik.

Dnevne novice.

(Pokojni deželni glavar dr. Poklukar) je bil poročen z gospo Aleksandrino Blasnikovo, hčerjo znanega lastnika tiskarne, J. Blasnika, in je zapustil pet nedoraslih otrok. Bil je skrben oče, vzoren soprog, ter je najrajši bival na svojem posestvu na Dobrovi, kjer je z besedo in dejanjem dal lep vzgled poljedelcem. Pogreb bude jutri popoldne ob 5. uri iz deželnega dvorca.

(Pogreb deželnega glavarja dr. Poklukarja) bo jutri ob 5. uri popoldne. Prevzvišeni knezoškof bodo truplo blagoslovili pred dvorcem ter ga spremili skozi Gospodske ulice, čez Auerspergov in mestni trg v stolno cerkev, kjer opravijo cerkvene obrede in ga vnovič blagoslovijo. Iz stolne cerkve bude mil. g. prošt dr. Klofutar truplo spremljal k večnemu počitku na pokopališče k sv. Kristofu. Petje pred hišo in na pokopališču preskrbita „Slavec“ in „Glasbena Matica“ pod vodstvom stolnega kapelnika g. Försterja.

(O priliki prerane smrti gospoda deželnega glavarja dr. Jožefa Poklukarja) poslal je gospod ministerski predsednik grof Taaffe deželnemu odboru sledeči brzojav: „Slavnemu deželnemu odboru izrekam povodom velike izgube, katera je zadela deželo vsled smrti gospoda deželnega glavarja, najodkritosrčnejše in najspoštlivejše sočutje.“ — Istotako je g. deželni predsednik baron Winkler o tej žalostni priliki deželnemu odboru izrekel svoje živo sožalovanje.

(Prevzvišeni gospod knezoškof) je blagorodni gospej vdovi Poklukarjevi poslal naslednje pomilovalno pismo: „Dovolite mi, da Vam izrazim o britki, nenadomestni izgubi, ki je zadela Vas in z Vami celo kranjsko deželo vsled smrti Vašega gospoda soproga, svoje najodkritosrčnejše in najiskrenejše sočutje in pomilovanje. Prošiti hočem zavetnika pokojnemu, sv. Jožefa, naj mu izprosi večno veselje, Vam pa tolažbo v britkosti.“

(Umrl) je dne 17. t. m. ob 1. uri po noči č. g. Anton Petrič, mašnik ljubljanske škofije, po dolgi bolezni za jetiko v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Rojen je bil 12. nov. 1860 pri sv. Gregorju in zadnjič služboval v Poljanah. N. v. m. p.

(Velilna agitacija.) Čujemo, da agitatorji liberalne stranke v Ljubljani hodijo okrog žensk za pooblastili s parolo: Saj ste za vero in cerkev, kaj ne? Torej dajte nam pooblastilo! To so pač čudno-poštena agitacijska sredstva! Dalje se nam zatrjuje, da je hodil služabnik mestne hranilnice g. M. s polo okolu ter vabil „pristaše“ radikalne stranke k „tajnemu“ posvetovanju. Dvomimo, da bi bilo to korektno. Tudi trgovec s steklenino g. P. K. se odlikuje pri agitaciji. Ne vemo, ali se bude gospod s tem prikupil svojim kupovalcem. — „Narodu“ tudi ni všeč, ker smo omenili najetih agitatorjev, češ, da takih ni treba radikalni stranki v Ljubljani. Če „Narod“ želi, naštejemo mu nekaj imen plačanih agitatorjev njegove stranke. Sploh pa radikalni gospodje sami dobro vedo, da domžalski boben ne poje v ljubljanski čitalnici za „božji lon“.

(Kulturni boj na Kranjskem.) Stvari se pri nas razvijajo vedno lepše. V večerajšnjem „Narodu“ pozivlja dopisnik iz Novega Mesta „poklicane faktorje“, da se odstranijo očetje frančiškani iz novo-meške ljudske šole, kakor se je to Kamničanom posrečilo, češ, da se bo s tem koristilo meščanstvu v materialnem in društvenem oziru. Kakor se vidi iz tega, začel se je že razvijati g. dr. Slanca program. In kakšne razloge navaja dopisnik? Da bi bila šola slaba, tega ne trdi, a izraža upanje, da pride nekaj oženjenih učiteljev v mesto, s čemur se bude meščanstvo okoristilo v materialnem in društvenem oziru. Kajti tako dokazuje, vsled tega, da ni gimnazija več v oskrbi preč. oo. frančiškanov, nahaja se v Novem Mestu 14 oženjenih profesorjev, ki pusté s svojimi rodbinami dokaj več novcev meščanom, nego bi to oo. frančiškani storili. Čudimo se, da isti dopisnik navzlic temu napredku sam konstatuje, da se je število meščanov znižalo za 100 oseb.

(Iz učiteljskih krogov.) S tem naslovom je „Narod“ večeraj objavil članek, v katerem zaveden učitelj vspodbuja svoje stanovske tovariše, da vsi učitelji pristopijo k „Slovenskemu društvu“. „Če

ima — piše člankar — „Katol. politično društvo“ oporo v vsakem farovži, pri vsem slovenskem učitelstvu pa naj jo najde „Slovensko društvo“! — Mi seveda nimamo govoriti o tem, h kakim političnim društvom naj pristopijo naši gg. učitelji, v tem imajo svojo svobodno državljansko pravico, toda želeli bi pa, da bi ne udrihali ob vsaki priliki brez potrebe po konservativni naši stranki, ki se je vsikdar po svojih zastopnikih, vzlasti pa pri vrejevanju učiteljskih plač jednako prijazno kazala učiteljem, kakor liberalna; posebno pa zahtevamo od poštenih mož, da stvari ne zavijajo in „Katol. polit. društvu“ ne podtikajo namenov, ki jih nima. To pa zakrivi člankar govoreč o resoluciji „Katol. polit. društva“ za versko-narodno šolo ko piše: „Preverjen sem, da ni učitelja v mili nam Sloveniji, da bi želel takih postav, da bi hrepnel po jarmu polupreteklega časa, da ne govorim ob osodepolnih nasledkih za slovenski narod, osobito na periferiji, vsled take postave.“ — Kaj je zahtevalo „Katol. polit. društvo“? Resolucija pravi: Vis. gosposka zbornica izvoli naj predloženi načrt c. kr. vlade glede nekaterih prememb državnega zakona o ljudskih šolah odkloniti in dognati tako ljudsko-šolsko postavo, ki bo popolnoma ustrezala veri učencev in določevala jasno materini jezik kot učni jezik v šoli. — To je zahtevalo „Katol. polit. društvo“. Ali je to kaj več, nego zahteva shod slovenskih poslancev z dne 2. oktobra? Ali torej „Katol. polit. društvo“ zasluži, da se mu očita, kakor da bi zahtevalo takih postav, ki bi imele osodepolne posledke za slovenski narod, vzlasti ob periferiji? — Reči moramo, da tako bojevanje ni pošteno. — Sploh pa vprašamo za sedanje šolske zakone toliko vnetega zavednega učitelja: Kako se morete ogrevati za ljudsko-šolske zakone, na katerih podlagi so nam tuji že na tisoče in tisoče slovanskih otrok potujčili, ki jih še vedno potujejo ne le na obrobju slovenskem, marveč tudi v središču slovenskem, v beli Ljubljani? To so osodepolni nasledki za slovenski narod, ki izvirajo iz onih ljudsko-šolskih zakonov, za kakere v ime narodnosti toliko goré naši liberalci. Manj ugodnega ljudsko-šolskega zakona v narodnem oziru skoro ne moremo dobiti, kakor je dosedanji nejasni § 19., torej se tudi pravi slovenski rodoljubi izključno iz narodnega ozira ne morejo zanj ogrevati. — Vzroki za to vneto koreninijo globeje in mi jih dobro poznamo.

(Pravda Einspieler-Foresti.) Naši čitatelji se gotovo še spominjajo umora dne 24. julija minolega leta Podkloštom na Koroškem o priliki prvotnih volitev za deželni zbor. Znani Foresti, vrednik listu „Deutsche Allg. Zeitung“, je čast. gosp. Gregorija Einspielera naravnost dolžil, da je kriv umora, akoravno je preiskava pokazala, da je g. župnik čisto nedolžen pri tej nesreči. Čast. g. Gregorij Einspieler je vsled tega tožil vrednika Forestija. Porotna obravnava se je vršila dne 11. t. m. v Celoveu; zatoženec Foresti je bil oproščen. Obširno poročilo o tej pravdi priobčimo v prihodnjih številkah.

(Kamenit križ) je dala postaviti gospa Tomkova na onem mestu nad „Suhim bajerjem“, kjer so meseca decembra njenega soproga našli mrtvega. Križ je bil večeraj popoldne blagoslovljen.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) pišeta gospé Terezija Svetec in Milovoja Vončina pošiljajoč ji lepo obilico knjig, naslednje: „Priložene knjige daruje za družbo sv. Cirila in Metoda: gospa

Marija Zorc, šmartinskega župana soproga; gospa Minka Vrančič, železniškega načelnika soproga, zdaj v Postojni; gospod Miha Damijan, črevljarski mojster v Litiji; gospa Jozefa Koblar, posestnika soproga v Litiji; gospica Roza Robovs iz Šmartna pri Litiji; gospica Franja Grilec z Vač; gospa Franja Verderber iz Litije ter gospici Minka Demšar in Pavla Rus iz Šmartna pri Litiji. — Darovalke, oziroma darovalec, so tako uvrščeni, kakor je kateri knjig dal. Bog daj, da bi te knjige obilo dobrega sadu obrodile! — Mi pa ključemo: Bog nam obudi še mnogo naši družbi takisto naklonjenih src, kot neumorno bijejo za nas v Litijski dolini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(V slovenskem gledališču) bude jutri predzadnja predstava. Predstavljali bodo igrokaz v štirih slikah „Nasledki skrivnostne prisege“. Po Birch-Pfeiferjevi poslovenil Josip Gecelj.

(Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaji) so poslali gg.: Viktor Rohman delnico prvega „Narodnega doma“ v Rudolfovem, vredno 50 gld.; neimenovani državni poslanec v Ljubljani 10 gld.; prečast. g. Jakob Gruden, vpokojeni župnik v Turjaku, 10 gld.; Luka Svetec, c. kr. notar v Litiji, 5 gld.; prečast. gosp. Jernej Voh, župnik v Šmartnu, 3 gld., in Josip Korošec, učitelj, 1 gld. — Priscrna hvala vsem veledušnim gg. dariteljem!

(Iz Prage) se nam poroča, da je naš rojak tenorist gosp. Fr. Bučar nastopil v češkem „Narodnem gledališču“ v drugo v soboto večer v Webrovi operi „Carostřelec (Freischütz)“ v nlogi „Liborin“ z jako povoljnim vspehom.

(Časnikarska vest.) Praški „Národní Listy“ poročajo, da je protisemistiški list „Deutsches Volksblatt“ kupil knez Al. Liechtenstein za 100.000 gld. V prihodnje se bude nazivljati list „Deutsch-Oesterreichisches Volksblatt“.

(Bolniško in podporno društvo) pomočnih uradnikov za Kranjsko vabi na občni zbor, kateri se bude vršil dne 20. marcija 1891. l. ob 1/2 8. uri zvečer v Mikuževi krčmi, Kolodvorske ulice s sledečim vspehom: 1. Načelnikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo preglednika računov. 5. Volitev odbora. 6. Volitev 3 računskih preglednikov. 7. Posvetovanje in ukrepanje o predlogu glede prenaredbe društvenih pravil. 8. Eventualni predlogi.

Telegrami.

Dunaj, 17. marca. Član gosposke zbornice Edvard grof Clam-Gallas je danes umrl v 86. letu.

Rim, 17. marca. Princ Napoleon je danes zvečer umrl. Zjutraj ob 6. uri je bil previden s sv. zakramenti.

Rim, 18. marca. Kralj in kraljica sta šla zvečer v sobo, kjer je umrl Napoleon. Ker zadnja volja ni znana, napovedal je kralj pogrebno svečanost na jutri zjutraj.

Atene, 18. marca. „Havasovo“ poročilo: V kratkem bude zbornici predložen predlog, da se zatoži Trikupis in se pozove pred državno sodišče.

Piccoli-jeva esenca za želodec

je želodec okrepčujoče, razmehčujoče, zlato žilo (hemoroide) in gliste odpravljajoče zdravilno sredstvo. Steklenica velja 10 kr. (16)

Kovertes firmo

priporoča

Katoliška Tiskarna

po nižje cen.

Trgovska in obrtniška zbornica Kranjska naznanja pretužna vest, da je njen predsednik, preblagorodni gospod

dr. Josip Poklukar,

vitez reda železne krone III. vrste, deželni glavar vojvodine Kranjske, predsednik pogozdovalni komisiji za Kras, državni poslanec itd.,

umrl danes po dolgotrajnem bolehanju.

Pogreb bude v četrtek dne 19. t. m. ob 5 uri popoldne, iz deželnega dvorca, Gospodske ulice št. 2.

V LJUBLJANI, dne 17. marcija 1891.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v inčih
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
17	7. u. zjut.	734.2	5.6	sl. jzpad	jasno	1.30
	2. u. pop.	735.0	12.0	"	oblačno	dež
	9. u. zveč.	733.5	6.6	"	"	"

Srednja temperatura 5.1°, za 4.8° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično sporočilo.)

18 marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	92	gld	60	kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16%	92	"	45	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	111	"	35	"
Papirna renta, davka prosta	102	"	"	"
Akcije avstr.-ogerske banke	988	"	"	"
Kreditne akcije	311	"	"	"
London	115	"	50	"
Srebro	"	"	"	"
Francoski napoleond.	9	"	15	"
Cesarski cekini	5	"	44	"
Nemške marke	56	"	65	"

Proti kašlju in hripavosti

in proti vsakršnemu prehlajenju dihal priporočljiva sredstva so:

antikataralne katranove pastile,
pastile iz izlečka sladkih korenin,
pastile iz sladnega (Malz) izlečka,
salmiakove pastile in antikataralne
salicilne pastile.

Dotična naročila izvršuje z obratno pošto
lekar **Gabrijel Piccoli**, „pri angelju“ v Ljubljani,
Dunajska cesta. (15-7)

Kmetovalec, poseben prijatelj živino-
reje in sadjereje, oženjen, (3-2)

išče službe

kot **veliki hlapec** ali **oskrbnik** na kaki
veliki kmetiji. — Več pové upravištvo.

Osem odlikovalnih kolaju!

Priznано najboljšo

ročne harmonike

dobé se pri

Ivanu N. Trimmel-u

na **DUNAJI, VII., Kaiserstrasse 74,**
postajališče tramwaya, črta proti dvorcu.

(24-6) Največja zaloga

muzikalnega orodja,

zanesljiv izdelek, nizke cene.

Ceniki zastoj.

Dobro ohranjene

Orglje

so na prodaj

po primerni ceni. (5-1)
Franciški samostan v Novem Mestu.

Prodá se iz proste roke prav lep

pripraven prostor

priičen za zidanje kake vile poleg **kam-**
niškega kolodvora.

Pogoje pové kuharica pri g. dr. pl. Šraj-u
v Ljubljani, Resljeva cesta št. 12. (3-1)

Elegantne

solnčnike

navadne vrste
nejše iz zanes-
blaga v največi
po čudovito
dobro poznata

Trpežno izdelane

dežnike

in najelegant-
ljivo dobrega
izberi priporoča
nizkej ceni
tvrđka

L. Mikusch (10-1)

15 Mestni trg v Ljubljani Mestni trg 15.

Naročila na **kostumne solnčnike**, **popravila** in **preoblačanja**
solnčnikov in **dežnikov** izvršujejo se najvestnejše in poceni. — Po pošti
došla naročila sprejemajo in izvršujejo se točno proti povzetju.

Razprodajalcem so natančno razvršeni ceniki franko na razpolago.

Živežni sejem v Idriji

vršil se bo letos zaradi praznika mesto na
veliko sredo

na **veliki torek**, t. j. v dan
24. marca t. l.

Mestno županstvo v Idriji,
dné 12. marca 1891. (3-2)

J. N. POTOČNIK,

Kongresni trg št. 17,

usoja si uljudno naznanjati, da je otvoril na tukajšnjem trgu

moškrokrojaško podjetje

in se priporoča za mnogobrojna prijazna naročila, opirajoč se na dosedanje večletno
delovanje, posebno pa še prečastiti duhovščini. (6-1)

Nizke cene pri najboljšem delu.

Lepo znano posestvo „pri Krači“

v **Dovskem.** (3-1)

Četrť ure od železniške postaje Laze (Laas) od-
daljeno z lepo, eno nadstropje visoko hišo, v kateri je pro-
dajalnica in gostilniški prostori, z lepim cvetličnim,
sadnim in vrtom za sočivje, s hlevi (štalami) skladiščem (ma-
gacinom), njivami, travniki in logom, se oddá za več let
v najem, oziroma se tudi prodá. Natančneje se izvé pri
gospodu **J. Perdan-u**, trgovcu na Cesarja Jožefa trgu v
Ljubljani.

OZNANILO.

Po želji slavnega odbora čitalnice in čast. društve-
nikov, prevzel sem

čitalniško restavracijo

za **stalno** in **bodem odslej postregel tudi**

z **obedom.**

Meni do sedaj izkazano naklonjenost si hočem ohrani-
titi z vsestransko skrbno in dobro postrežbo.

Slavno občinstvo najljubdeje vabim ter se spoštljivo
priporočam

Josip Trinker,
restavratêr ljubljanske čitalnice.

(3-2)

Vodovodne instalacije, kopelnice in klosetne naprave

prevzema konzorcij

Albin C. Achtschin, Srečko Nolli,
Jos. Stadler. (3-1)

Nizke cene! Solidno delo! Garancija!

Vsa v to stroko spadajoča **dela, premembe** in **po-**
prave se hitro in ceno izvršujejo.

Cenike na zahtevo brezplačno!